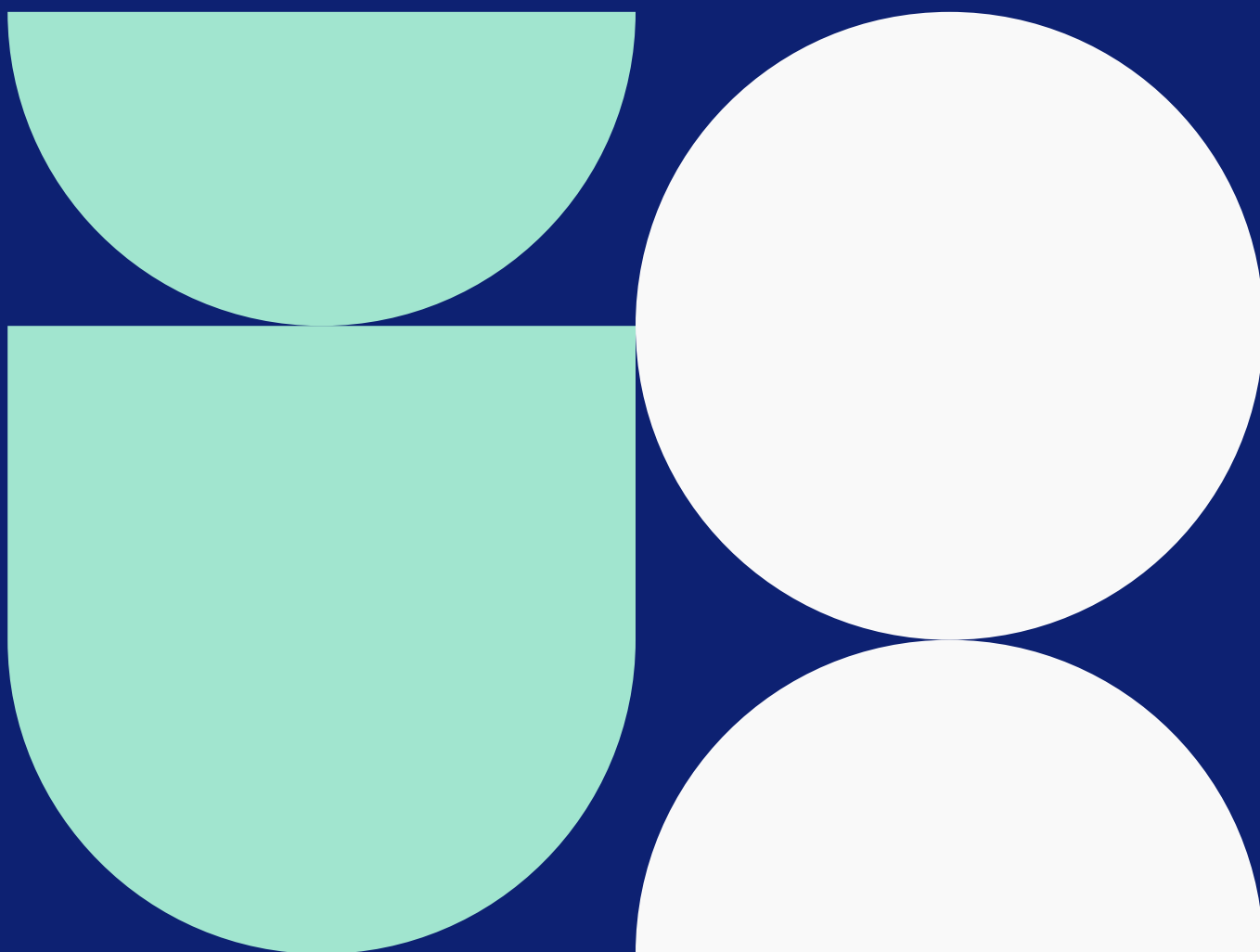

Utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet 2013–2023

Utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet 2013–2023

VR2410
Dnr 3.1-2024-06049
ISBN 978-91-89845-20-6

Swedish Research Council
Vetenskapsrådet
Box 1035
SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning	5
Summary	7
1 Inledning	9
2 Utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet	10
2.1 Bakgrund.....	10
2.1.1 Utvecklingsforskning som forskningsfält.....	10
2.1.2 Svenskt forskningsbistånd	11
2.1.3 Vetenskapsrådets roll inom forskningsbiståndet	11
2.1.4 Finansieringslandskapet.....	12
2.2 Strategiskt arbete.....	12
3 Genomförande och resultat	15
3.1 Utvecklingsforskning av hög vetenskapliga kvalitet	15
3.1.1 Utlysta medel	15
3.1.2 Granskning av ansökningar	16
3.1.3 Rapporterade resultat	17
3.2 Relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.....	17
3.2.1 Bedömning av relevans.....	18
3.2.2 Forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling	18
3.2.3 Forskningens genomslag	19
3.2.4 DevRes-konferensen.....	21
3.3 Karriärmöjligheter inom utvecklingsforskning.....	22
3.4 Samverkan med låginkomstländer.....	23
3.4.1 Projektsamverkan	24
3.4.2 Swedish Research Links	25
3.4.3 Sampublicering	26
3.5 Tvärvetenskap.....	27
3.6 Slutsatser – utvecklingsforskning på Vetenskapsrådet	28
4 Framtiden för utvecklingsforskning	31
Referenser	34
Bilagor	36
Bilaga 1. Ledamöter i kommittén för utvecklingsforskning	36
Bilaga 2. Bidragsformer och villkor	38
Bilaga 3. Utlysningsstatistik	44
Bilaga 4. Sampublicering med samarbetsländer	47
Bilaga 5. Exempelprojekt	48

Förord

Sedan 2013 har Vetenskapsrådet finansierat utvecklingsforskning med medel från biståndsbudgeten. Utvecklingsforskning har bedömts enligt samma kriterier om vetenskaplig kvalitet som övriga ansökningar till Vetenskapsrådet, men med det ytterligare kriteriet att forskningen ska vara relevant för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer.

År 2023 beslutade regeringen att inga nya bidragsbeslut får fattas inom ramen för anslaget, men vi förvaltar fortfarande löpande projekt inom utvecklingsforskning.

Syftet med den här rapporten är att visa hur Vetenskapsrådet arbetat strategiskt med utvecklingsforskning genom åren, men också att lyfta exempel på forskning vi finansierat. Förhoppningen är också att rapporten kan fungera som underlag för diskussioner om hur forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i globala Syd och för globala hållbarhetsutmaningar kan stödjas framöver.

Rapporten har tagits fram av Vetenskapsrådet i samråd med en referensgrupp bestående av de tidigare ledamöterna i kommittén för utvecklingsforskning, Ingrid Öborn, Tomas Sundnes Drønen, Anna-Karin Hurtig, Anders Tegnell, Stefan Swartling Peterson, Ninna Nyberg Sørensen, Maja Schlüter, Raine Isaksson, Kerstin Jonsson Cissé, samt den tidigare biträdande huvudsekreteraren för utvecklingsforskning, Erik Ahlgren.

Stockholm, 7 oktober 2024

Katarina Bjelke

Generaldirektör, Vetenskapsrådet

Sammanfattning

Sedan 2013 har Vetenskapsrådet haft i uppdrag att med medel avsatta från biståndsbudgeten, finansiera forskning av hög vetenskaplig kvalitet med relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer, så kallad utvecklingsforskning, och samarbeten och kunskapsutbyte mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer. I juni 2023 beslutade regeringen att Vetenskapsrådet inte längre får fatta några nya bidragsbeslut inom ramen för anslaget från Utrikesdepartementet.

Avvecklingen av uppdraget ger anledning att reflektera över det arbete med utvecklingsforskning som bedrivits vid Vetenskapsrådet sedan 2013. Det ger också anledning att blicka framåt, och överväga vägar framåt för forskning om och med globala Syd kopplad till fattigdomsfrågor och andra globala hållbarhetsutmaningar.

Under perioden 2013–2022 tilldelades Vetenskapsrådet mellan 165 miljoner och 185 miljoner kronor årligen för utlysning, beredning och bedömning av stöd till svensk utvecklingsforskning. Merparten av de utlysta medlen (75 %) har gått till fria projektbidrag som är öppna för alla vetenskapliga discipliner och där forskaren själv formulerar sina forskningsfrågor, givet kravet på relevans. Kommittén för utvecklingsforskning har ansvarat för arbetet med att stärka svensk utvecklingsforskning. Till de prioriterade frågor kommittén har arbetat med hör utveckling av bedömningen av projektens relevans, att främja karriärmöjligheter och återväxten av unga forskare inom fältet, samverkan med låginkomstländer och tvärvetenskap.

Det råder ingen tvekan om att svenska forskare, helt eller delvis finansierade av Vetenskapsrådets medel för utvecklingsforskning, har bidragit med viktiga kunskaper inom en mängd fält. De projekt som finansierats genom åren berör alla de 17 globala hållbarhetsmålen och forskningen inkluderar statsvetenskap, freds- och konfliktstudier, ekonomi, samhällsvetenskaplig miljöforskning, naturresursförvaltning, växtförädling, sanitet och vattenteknik, ekologi, epidemiologi, infektionsmedicin, sexuell och reproduktiv hälsa, ”one health” och veterinärmedicin, folkhälsovetenskap och sjukvårds- och hälsosystem bland mycket annat. Exempel som lyfts i den här rapporten inkluderar förädling av värmetåliga grödor, forskning om genusaspekter på valrelaterat våld, mobilbaserad strokevård, säker och tillgänglig abortvård samt tvärvetenskaplig forskning om klimatanpassning och skogsförvaltning.

Många av de forskare som idag är etablerade inom utvecklingsforskning fick redan som studenter möjlighet att genomföra fältarbeten i låginkomstländer och har på så sätt byggt upp lång erfarenhet som i sin tur förs vidare till nya generationer av studenter och utvecklingsforskare. Kommittén för utvecklingsforskning har arbetat för att stärka möjligheterna att göra karriär

inom utvecklingsforskning genom dels finansiering av unga forskare inom ordinarie utlysningar, dels riktade utlysningar till unga forskare (internationella postdokbidrag och etableringsbidrag) och forskarskolor. Att säkra återväxten av unga forskare och experter med kontextuell kunskap och ämnesexpertis inom de områden utvecklingsforskning stöttat är angeläget för att Sverige ska fortsätta ha en stark röst internationellt.

Samarbete med forskare och andra aktörer i de länder forskningen berör är centralt inom utvecklingsforskning. De svenska forskare som beviljats projektbidrag har i hög utsträckning samarbetat med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer. Även nätverksbidraget Swedish Research Links har varit en viktig komponent i att främja samarbeten. Svensk utvecklingsforskning är i hög grad internationell och bidrar såväl till internationalisering av svenska lärosäten som till att stärka svenska forskares roll på den internationella arenan.

De frågeställningar och problem som hanteras inom utvecklingsforskning kräver i hög grad tvärvetenskapliga ansatser. Kommittén har genom åren arbetat för att tvärvetenskaplig forskning ska konkurrera på samma villkor som inomdisciplinär forskning i beredningen av ansökningar. En uppföljning visar att Vetenskapsrådets utlysningar inom utvecklingsforskning har haft en högre andel tvärvetenskapliga ansökningar än vad utlysningar inom övriga ämnesområden haft. De tvärvetenskapliga ansökningarna har även haft en högre beviljandegrad.

Att finna mekanismer för att bibehålla och utveckla forskningssamarbeten framgent är av stor vikt för att kunna fortsätta göra relevant och högkvalitativ forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. En fortsatt finansiering av svensk utvecklingsforskning är en god förutsättning för detta, oberoende av finansieringskälla och huvudman. Om Sverige ska vara en del av det internationella arbetet för att möta olika globala utmaningar, vare sig de handlar om hälsa, miljö eller samhällen, behövs en stabil finansiering till både grundforskning och mer tillämpad forskning som kan bidra till att möta dem. På så sätt kan man bygga upp en bred kompetensbas med ett internationellt perspektiv som bidrar till utbildning såväl som till att flytta forskningsfronten framåt.

Summary

Since 2013, the Swedish Research Council has been tasked to use funds allocated from the development aid budget to fund research of high scientific quality with relevance for the fight against poverty and for sustainable development in low income countries, known as development research, as well as collaborations and knowledge exchanges between researchers in Sweden and researchers in low income countries and lower middle income countries. In June 2023, the Government decided that the Swedish Research Council shall no longer make any new grant decisions within the framework for the direct grant from the Swedish Department for Foreign Affairs.

The ending of the mandate gives reason to reflect on the work with development research that has been conducted at the Swedish Research Council since 2013. It also gives reason to look to the future, and to consider ways forward for research into and with the Global South, linked to poverty issues and other global sustainability challenges.

During the period 2013–2022, the Swedish Research Council was allocated between 165 million and 185 million SEK yearly for calls, reviews, and assessments of grants for Swedish development research. Most (75%) of the funding involved in the calls went to undirected project grants, which are open to all scientific disciplines, and where the researchers themselves formulate their research questions, given the requirement for relevance. The Committee for Development Research has been responsible for the work on strengthening Swedish development research. Among the priority issues the Committee has worked with are development of the assessment of project relevance, promoting career opportunities and attracting new generations of researchers within the field, collaboration with low income countries, and interdisciplinarity.

There is no doubt that Swedish research, wholly or partly financed by the Swedish Research Council's funding for development research, has contributed important knowledge in a large number of fields. Projects funded over the years relate to all 17 sustainable development goals, and the research covers political science, peace and conflict studies, economics, social environmental sciences, natural resources management, plant breeding, sanitation and water technology, ecology, epidemiology, infection medicine, sexual and reproductive health, "One Health" and veterinary medicine, public health science and health systems, among many others. Examples highlighted in this report include the breeding of heat-resistant crops, research into gender aspects of election-related violence, mobile-based stroke care, safe and accessible abortions, and interdisciplinary research into climate adaptation and forest management.

Many of the researchers who are today established in development research were given the opportunity, already as students, to conduct field work in low income countries, and have in this way built up long experience, which is turn is being

passed on to new generations of students and development researchers. The Committee for Development Research has worked on improving the opportunities to have a career in development research, both through funding junior researchers in ordinary calls, and also through targeted calls for junior researchers (international postdoc grants and starting grants), as well as doctoral programmes. Safeguarding the supply of new talents among junior researchers and experts with contextual knowledge and expertise in the areas supported by development research is vital, to ensure Sweden continues to have a strong voice internationally.

Collaboration with researchers and other actors in the countries the research relates to is central to development research. The Swedish researchers who have been awarded project grants have to a large extent collaborated with researchers in low income and lower middle income countries. The network grant Swedish Research Links has also been an important component in promoting collaborations. Swedish development research is very much international, and contributes both to the internationalisation of Swedish higher education institutions and to strengthening the role of Swedish researchers on the international arena.

The questions and problems dealt with in development research require interdisciplinary approaches to a great extent. Over the years, the Committee has worked to ensure interdisciplinary research can compete on the same terms as intradisciplinary research in the review of applications. Follow-up shows that the Swedish Research Council's calls in development research have had a higher proportion of interdisciplinary applications than applications in other scientific fields. The interdisciplinary applications have also had a higher success rate.

Finding mechanisms for maintaining and developing research collaborations in the future is of great importance for the ability to continue conducting relevant and high-quality research to fight against poverty and for sustainable development. Continued funding of Swedish development research is a good precondition for this, independent of the source of funding and research principal. If Sweden is to part of the international work on addressing different global challenges, be they related to health, environment, or societies, stable funding is needed for both basic research and more applied research that that contribute to addressing them. In this way, a broad competence base can be built up, with an international perspective that contributes to education as well as to moving the research frontier forwards.

1 Inledning

Sedan 2013 har Vetenskapsrådet finansierat utvecklingsforskning med för ändamålet avsatta medel från biståndsbudgeten. Medlen har använts för stöd till svensk forskning av hög kvalitet och relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer och stöd till initiering av samarbeten och kunskapsutbyte mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer, det så kallade Swedish Research Links¹.

I juni 2023 beslutade regeringen att Vetenskapsrådet inte längre ska finansiera utvecklingsforskning inom biståndsbudgeten. Redan beslutade bidrag ska utbetalas enligt plan, men inga nya utlysningar ska genomföras. Beslutet satte punkt för ett elvaårigt arbete vid Vetenskapsrådet med att stärka svensk forskning av högsta kvalitet med särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de allra fattigaste länderna.

Syftet med den här rapporten är att beskriva Vetenskapsrådets strategiska arbete rörande utvecklingsforskning under de elva åren och reflektera över framgångar och utmaningar, samt att med utgångspunkt i detta peka ut möjliga vägar framåt för fältet efter beslutet om att finansieringen avvecklas. Initiativet till rapporten togs av kommittén för utvecklingsforskning innan den avvecklades i slutet av 2023.

I texten förekommer ett antal exempel på forskning som finansierats genom åren. Urvalet är gjort för att belysa specifika frågor och för att visa på bredden inom utvecklingsforskning. Det är inte tänkt att vara representativt eller heltäckande, men ger förhoppningsvis läsaren en inblick i vad utvecklingsforskning kan vara.

---

¹ Uppdragsformuleringarna i regleringsbrevens har varierat något mellan åren. Urvalet av länder styrs av [OECD:s biståndskommittés lista över biståndsmottagande länder](#). Webbplats: oecd.org, och har varierat något, se Bilaga 2.

2 Utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet

2.1 Bakgrund

2.1.1 Utvecklingsforskning som forskningsfält

Utvecklingsforskning omfattar forskning av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de fattigaste länderna. Forskningsfältet inkluderar såväl forskning om utveckling som forskning för utveckling.² Det omfattar både grundläggande och mer tillämpad forskning och alla vetenskapliga discipliner såväl som tvärvetenskap.

Till skillnad från utvecklingsstudier (på engelska ”development studies”) som är ett akademiskt fält som belyser politisk, ekonomisk och social utveckling i ett globalt perspektiv har utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet inte definierats av disciplinär hemvist, teoretiska utgångspunkter eller metoder, utan av kravet på relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de fattigaste länderna. En liknande definition, men ännu mer fokuserad på forskningens resultat, används av den brittiska samarbetsorganisationen för forskningsfinansierare inom utvecklingsforskning, UK Collaborative on Development Research (UKCDR). De definierar internationell utvecklingsforskning som ”forskning som adresserar globala utmaningar, i linje med de globala hållbarhetsmålen, och leder till politisk, ekonomisk, social, hälsomässig och miljömässig förändring till nytta för låginkomst- och lägre medelinkomstländer, specifika regioner och/eller den globala gemenskapen”.³

Den stora vetenskapliga bredden till trots finns det vissa perspektiv och kompetenser som knyter samman den forskning och de forskare som ryms inom fältet utvecklingsforskning. Att bedriva forskning i och om låginkomst- och lägre medelinkomstländer ställer särskilda krav på forskaren. Det handlar ofta om förmågan att samarbeta med nationella forskare; att arbeta tillsammans i utmanande kontexter och att hantera såväl kulturella, sociala och politiska skillnader som rent praktiska frågor som exempelvis bristande infrastruktur. Det kan även handla om forskningsetiska aspekter, exempelvis att bedriva forskning med tolk eller att erhålla informerat samtycke i sammanhang där läskunnighet och utbildningsnivå är låg. Dessa aspekter påverkar såväl forskningsprocessen som tolkning av resultat och i slutändan spridning av slutsatser. Erfarenhet och goda nätverk är därför en viktig tillgång inom utvecklingsforskning, liksom levande samtal och diskussioner forskare emellan för att dela dessa erfarenheter.

---

² Vetenskapsrådet, (2023) Forskningsöversikt 2023 – utvecklingsforskning.

³ Padilla Cuevas, A., Chadwick El-Ali, A, Heintz, M. (2023) The landscape of UK development research impact: An analysis of REF2021 impact case studies. UKCDR. sidan 9.

2.1.2 Svenskt forskningsbistånd

Svenskt statligt stöd till forskning för utveckling har funnits sedan 1950-talet⁴. 1975 institutionaliserades forskningsbiståndet när styrelsen för u-landsforskning (Sarec) bildades. Sarec slogs 1995 samman med Sida, och omvandlades senare till Sidans enhet för forskningssamarbete. Forskningsbiståndet har genom åren bestått av tre delar:

- Bilateralt stöd för utveckling av forskningskapacitet i låginkomstländer baserat på partnerskap med svenska universitet, infrastrukturstöd och utbytesprogram inom doktorand- och mastersutbildningar.
- Stöd till globala och regionala forskningsorganisationer.
- Stöd till utvecklingsrelevant forskning vid svenska universitet.

Svenska universitets deltagande i kapacitetsuppbyggnadsprogrammen har inneburit att kontakter byggts upp mellan svenska forskare och forskare i mottagarländerna. Dessa kontakter har legat till grund för en mängd samarbeten, såväl långsiktiga som inom enskilda projekt. Programmen har därmed bidragit till svenska lärosätens internationalisering.

2.1.3 Vetenskapsrådets roll inom forskningsbiståndet

Ansvar för finansiering av svensk utvecklingsforskning (punkt tre ovan) fördes över till Vetenskapsrådet från Sida år 2013. Överföringen gjordes med hänvisning till Vetenskapsrådets kapacitet för bedömning av vetenskaplig kvalitet och för att säkerställa en beredning i linje med annan statligt finansierad forskning.⁵ Det fanns också en förhoppning om att utvecklingsforskning skulle integreras tydligare i det bredare forskningslandskapet och därmed locka nya forskare till området och driva fram nya forskningskonstellationer.⁶

I och med att Vetenskapsrådet tog över ansvaret för utvecklingsforskning instiftades en kommitté för utvecklingsforskning vid myndigheten. Kommitténs uppgift var att säkerställa bedömningen av såväl forskningens vetenskapliga kvalitet som dess relevans för de övergripande målen för Sveriges utvecklingssamarbete.⁷ Kommittén bestod av nio ledamöter, varav Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap, medicin och hälsa, respektive naturvetenskap och teknikvetenskap nominerade två vardera. Övriga tre ledamöter nominerades av Sida, Formas och Forte. (Se Bilaga 1 för en sammanställning av kommitténs ledamöter genom åren).

På ett övergripande plan har arbetet med utvecklingsforskning styrts av regeringens strategier för forskningssamarbete:

- Regeringens strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet 2015–2021⁸.

---

⁴ Brodén Gyberg, V. (2016).

⁵ Prop. 2012/13:30, sidan 154.

⁶ Fellesson, M. och Hårsmar, M. (2013).

⁷ Regleringsbrev för budgetåret 2013.

⁸ Utrikesdepartementet, UF2014/80398/UD/STYR.

- Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling 2022–2028⁹.

Strategierna omfattar alla delar av det svenska forskningsbiståndet. Sida ansvarar för målområdena om kapacitetsstärkande och om stöd till globala och regionala forskningsorganisationer samt för innovationsmålet/forskningens genomslag. Vetenskapsrådet ansvarar för målområdet ”Stärkt svensk forskning av hög kvalitet och (särskild) relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling”. Ambitionen är att de olika områdena ska vara ömsesidigt stärkande. Strategin är inte styrande i relation till forskningens tematik och innehåll.

2.1.4 Finansieringslandskapet

Vetenskapsrådets bidrag till utvecklingsforskning har varit en viktig finansieringskälla för svenska utvecklingsforskare, men de har inte varit den enda källan. Såväl Formas och Forte som Vetenskapsrådets utlysningar inom andra områden finansierar också forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i globala Syd inom sina respektive fält. Detsamma gäller för de europeiska ramprogrammen. Genom Sidas bilaterala kapacitetssupplemningsprogram har kontakter skapats mellan svenska forskare och forskare i låginkomstländer. I detta breda finansieringslandskap har Vetenskapsrådets (och innan dess Sidas) finansiering av svensk utvecklingsforskning utgjort en stabil bas med öronmärkta pengar som därmed garanterat en relevant kompetens och viss kontinuitet på svenska lärosäten för att kunna bedriva handledning och forskningssamarbete inom kapacitetbyggnadsprogrammen.

2.2 Strategiskt arbete

Med utgångspunkt i sitt uppdrag och utifrån sin expertis inom fältet har kommittén för utvecklingsforskning stakat ut långsiktiga prioriteringar och strategiska val för att främja utvecklingsforskningen. Genom åren har tre forskningsöversikter publicerats som identifierar prioriterade områden och rekommendationer för fältet (se tabell 1).

---

⁹ Utrikesdepartementet, UD2022/09061.

Tabell 1. Rekommendationer i Vetenskapsrådets forskningsöversikter 2014, 2019 och 2023

Forskningsöversikt 2014	Forskningsöversikt 2019	Forskningsöversikt 2023
<ul style="list-style-type: none"> • Forskarinitierad ansats • Gemensamma tematiska utlysningar • Stöd till unga forskare 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillvarata potentialen inom utvecklingsforskning • Rikta stödet till både låginkomst- och lägre medelinkomstländer • Stöd till yngre forskare • Ta tillvara kommitténs tvärvetenskapliga kompetens • Riktade tematiska satsningar 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvecklingsforskningens relevans och genomslag • Akademisk frihet • Öppen tillgång • Tvärvetenskap • Forskningens förutsättningar • Finansiärsamverkan

Flera av rekommendationerna återkommer i de tre översikterna, och är frågor som kommittén har arbetat långsiktigt med. Det gäller exempelvis karriärvägar för unga forskare. I forskningsöversikten från 2014 skrev kommittén att det krävdes satsningar på unga forskare för att behålla den svenska utvecklingsforskningens starka ställning internationellt. Forskningsöversikten rekommenderade satsningar i form av riktade utlysningar, till exempel postdok-bidrag eller andra former av bidrag för att stödja unga excellenta forskare inom utvecklingsforskning. I forskningsöversikten från 2019 gavs liknande rekommendationer, och i 2023 års forskningsöversikt pekades karriärvägar för unga forskare ut som en del i att förbättra förutsättningarna för utvecklingsforskning och säkra återväxten av forskare inom fältet.

Även arbetet med forskningens relevans och genomslag har varit ett genomgående tema i det strategiska arbetet. I forskningsöversikten från 2019 lyftes arbetet med att koppla utvecklingsforskningen till Agenda 2030 fram. Samtidigt betonades vikten av att utvecklingsforskning inte enbart ska söka direkt tillämpbara resultat, utan även vara långsiktig, forskardriven och öppen för grundforskning. För att värna den forskardrivna utvecklingsforskningen lyftes behovet av att följa upp och kommunicera utvecklingsforskningens samhälleliga genomslag, samt att värna och lyfta fram den grundforskning som är av relevans för målländerna och som möjliggörs genom stödet till utvecklingsforskning. I forskningsöversikten 2023 identifierade kommittén för utvecklingsforskning ett behov av att stärka forskningens genomslag genom bland annat kommunikation och utvecklade metoder för att integrera forskningsresultat i policyprocesser.

Medan fokus legat på stöd till fri, forskarinitierad forskning har det även förts en kontinuerlig diskussion om behovet av riktade, tematiska utlysningar, gärna i samarbete med andra finansiärer. Utlysningen av projektbidrag med inriktningen Sustainability and resilience (2016, 2018, 2023) är ett resultat av detta. Andra teman som pekades ut i forskningsöversikten 2019 var världens demografiska utveckling och dess konsekvenser; digitaliseringen och digital kompetens; åtgärder för global jämställdhet; vattenrelaterade utmaningar; artificiell intelligens och dess påverkan på människa, natur och samhälle; energi; ojämlikhet inom och mellan samhällen samt utvecklingsforskning kring antimikrobiell resistens.¹⁰ Projekt inom flera av dessa teman har finansierats inom utlysningen om fria projektbidrag.

Dessa utlysningar tog även fasta på ett annat för kommittén prioriterat område, nämligen tvärvetenskap. Utvecklingsforskning är i hög utsträckning tvärvetenskaplig, och genom åren har kommittén för utvecklingsforskning diskuterat både hur detta ska hanteras i ordinarie utlysningar och möjligheter till särskilda satsningar för att ytterligare främja tvärvetenskap. Kommittén har även arbetat för att dess kunskap och erfarenhet av tvärvetenskap ska kunna utnyttjas som en resurs inom Vetenskapsrådet.

Slutligen har utvecklingsforskningens roll i den svenska forskningens internationalisering varit ett tema som återkommande lyfts i forskningsöversikterna, liksom arbetet med att främja samverkan med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer, både för att stärka forskningens kvalitet och för att forskningen ska vara relevant.

---

¹⁰ Vetenskapsrådet, 2019, sidorna 25–26.

3 Genomförande och resultat

Under perioden 2013–2022 har Vetenskapsrådet tilldelats mellan 165 miljoner och 185 miljoner kronor årligen för utlysning, beredning och bedömning av stöd till svensk utvecklingsforskning. Beslut om vilka medel som ska utlysas, utformning av villkor och beredningens former har fattats av kommittén för utvecklingsforskning i enlighet med Vetenskapsrådets regelverk och strategiska beslut och de egna strategiska prioriteringarna, formulerade i forskningsöversikter och strategiska planer.

Nedan redovisas hur kommittén arbetat för att uppnå de mål som formulerats av regeringen, Vetenskapsrådet och kommittén själv gällande utvecklingsforskning: Att finansiera forskning av högsta vetenskapliga kvalitet (avsnitt 3.1), främja forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling (avsnitt 3.2), främja karriärvägar inom utvecklingsforskning (avsnitt 3.3), verka för ökad, och mer jämlik samverkan med forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer (avsnitt 3.4) och att skapa förutsättningar för tvärvetenskaplig forskning (avsnitt 3.5).

3.1 Utvecklingsforskning av hög vetenskapliga kvalitet

Vetenskapsrådets uppdrag är att finansiera forskning av högsta vetenskapliga kvalitet och myndighetens expertis på området var en av anledningarna till att utvecklingsforskning fördes över från Sida.

3.1.1 Utlysta medel

Inom utvecklingsforskning har det genom åren genomförts utlysningar av projektbidrag, nätverksbidraget Swedish Research Links, internationell postdok, etableringsbidrag, forskarskolor och projektbidrag med inriktningen Sustainability and resilience. Merparten av de utlysta medlen (75 %) har gått till fria projektbidrag som är öppna för alla vetenskapliga discipliner och där forskaren själv formulerar sina forskningsfrågor, givet kravet på relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling (se Bilaga 2 för utlysningarnas utformning). Nätverksbidrag stod för knappt 11 % av de beviljade medlen. Projektbidrag och nätverksbidraget Swedish Research Links har lysts ut årligen sedan 2014. Beviljandegraden för projektbidrag har under åren legat mellan 15 % och 20 % (för ansökningsstatistik, se Bilaga 3).

Projektbidrag med inriktningen Sustainability and resilience har utlysts åren 2016, 2018 och 2023. Utlysningarna har genomförts i samverkan mellan Vetenskapsrådet och Formas (2016, 2018 och 2023), Sida (2016 och 2018) och Forte (2018). Utformningen av dessa utlysningar har tagit fasta på flera strategiskt prioriterade frågor, inklusive att främja karriärvägar för unga forskare (se avsnitt 3.3), samverkan med forskare i låginkomst- och lägre

medelinkomstländer (se avsnitt 3.4) och tvärvetenskap (avsnitt 3.5). Se Bilaga 2 för en beskrivning av utlysningarnas villkor för sökande.

För att främja ambitionen att integrera utvecklingsforskning tydligare i det bredare forskningslandskapet och locka nya forskare och forskningskonstellationer till området har det varit möjligt att samtidigt söka eller ha bidrag inom utvecklingsforskning och andra ämnesområden, givet att det handlade om olika forskningsidéer. Möjligheten har utnyttjats, inte minst inom medicin och hälsa och humaniora och samhällsvetenskap. I de ordinarie utlysningarna inom dessa fält har dessutom projekt årligen beviljats som helt eller delvis har relevans för utvecklingsforskning. Även inom naturvetenskap och teknikvetenskap och utbildningsvetenskap beviljas regelbundet projekt med relevans för utvecklingsforskning, men i något lägre utsträckning.

3.1.2 Granskning av ansökningar

Det viktigaste verktyget för att säkerställa att den forskning som finansieras är av högsta vetenskapliga kvalitet är processerna för sakkunniggranskning av ansökningar. Beredningsgrupperna inom utvecklingsforskning har delats in i tre breda fält: humaniora och samhällsvetenskap; natur-, teknik- och miljövetenskap och global hälsa. För att inte utesluta några ämnesområden beslutade kommittén för utvecklingsforskning att beredningsgruppernas samlade vetenskapliga expertis ska motsvara behovet utifrån de inkomna ansökningarna, men även representera beredningsgruppens avsedda vetenskapliga bredd. Ledamöterna skulle dessutom, utöver stor vetenskaplig kompetens inom sitt fält, ha erfarenhet av forskning i låginkomstländer.

Enligt kommitténs egna riktlinjer skulle minst hälften av ledamöterna vara verksamma vid utländska lärosäten, en andel som många år överskridits med råge. I och med att man gick över till digitala beredningsgruppsmöten i samband med pandemin 2020 blev det möjligt att även rekrytera ledamöter från globala Syd. Inför beredningen 2021 beslutades att minst en ledamot i varje grupp skulle vara verksam i globala Syd, och inför beredningen 2022 ökades detta till två ledamöter per grupp. Bland annat rekryterades ledamöter från Kenya, Senegal, Burkina Faso, Etiopien, Bangladesh och Indien. Dessa ledamöter bidrog med perspektiv och kompetens som har främjat såväl den vetenskapliga kvaliteten som relevansen för de fattigaste länderna.

Växt- och genetisk förädling av värmetåliga grödor

Vid SLU har det under många år bedrivits framgångsrik forskning inom växtförädling, finansierad av bland annat Vetenskapsrådet, med syfte att ta fram grödor (durumvete och ris) som står emot klimatförändringar och därmed förbättrar livsmedelssäkerheten. Forskningen använder sig av de allra senaste metoderna för växtförädling genom genomisk selektion, fenotypning och fältförsök i de miljöer där grödorna ska användas.

Resultaten har fått stort vetenskapligt genomslag och inkluderats i ett stort antal välciterade artiklar. Rodomiro Ortiz Ríos, professor vid Institutionen

för växtförädling vid SLU, har tillsammans med kollegor vid SLU och internationellt även belönats med flera priser för sitt bidrag till livsmedelssäkerhet i berörda delar av världen.

Läs mer:

[Snabbväxande durumvete för hett klimat får innovationspris. Webbplats: slu.se](#)

[Snabbväxande durumvete för hett klimat. Webbplats: forskning.se](#)

3.1.3 Rapporterade resultat

När ett projekt finansierat av Vetenskapsrådet avslutats ombeds projektledaren lämna in en vetenskaplig återrapportering. I rapporten kan projektledaren, utöver att beskriva resultat i fritext och lista vetenskapliga publikationer, kategorisera resultat av projektet. För projekt inom utvecklingsforskning är de vanligaste resultatkategorierna policypåverkan (inklusive bland annat påverkan av praktiker- eller forskarutbildning, deltagande i rådgivande kommitté eller nationell konsultation, citering i policydokument eller direkt rådgivning), forskningsdatabaser och forskningsmodeller samt utbildning.

Tillgången till data som berör låginkomstländer är ofta begränsad. Det gäller data kopplad till såväl människor och samhälle som natur eller miljö. Datainsamling blir därför extra viktig inom projekten, liksom att publicera forskningsdatabaser och forskningsmodeller så att de blir öppet tillgängliga.¹¹ För utvecklingsforskare är detta en central fråga som rör både vetenskaplig kvalitet och forskningsetik. Det är därför noterbart att många projekt rapporterar att de producerat data och modeller som publicerats och tillgängliggjorts. Det gäller exempelvis genomsekvensering av sjukdomar, geofysiska data om jordarter, hydrologi och klimat, data över naturkatastrofer och politiska åtgärder samt detaljerade historiska nationalräkenskaper för afrikanska länder bland mycket annat. På så sätt möjliggör projekten fortsatt forskning inom sina respektive fält.

3.2 Relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling

Kravet på forskningens relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i de fattigaste länderna särskiljer utlysningarna inom utvecklingsforskning från Vetenskapsrådets övriga utlysningar. Det har ställt särskilda krav på såväl instruktioner till granskare och sökande som granskarnas kompetens och de sökandes förmåga att motivera projektets relevans.

---

¹¹ Vetenskapsrådet, 2023.

3.2.1 Bedömning av relevans

Kommittén har under ett flertal år arbetat med att se över instruktionerna för beskrivning och bedömning av projektens relevans. Beskrivningen av relevanskravet i utlysningstexten, liksom de vägledande frågorna för bedömning, har reviderats i flera omgångar för att tydliggöra för sökande och granskare vilka krav som ställs. De senaste åren har en större betoning lagts på att den sökande ska beskriva på vilket sätt forskningen kan komma att få genomslag, exempelvis genom att beskriva så kallade ”pathways to impact”. Vidare har det tillkommit en starkare betoning på relevans för fattiga länder bortom de enskilda länder där forskningen äger rum.

Fram till och med 2021 bedömdes relevansen på en tregradig skala. Bedömningen var separerad från den vetenskapliga kvaliteten och inkluderades inte i det sammanfattande betyget. I 2022 års utlysning ändrades betygsskalan från en tregradig till en sjugradig skala och relevansbedömningen inkluderades i det sammanfattande betyget för en ansökan. Syftet med förändringen var att möjliggöra en förfinad bedömning av relevans, och därmed också betona betydelsen av kravet på relevans.

3.2.2 Forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling

Även om definitionen av forskningens relevans har ändrats genom åren (se Bilaga 2) har betoningen legat på fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i bred mening. Bidraget till fattigdomsbekämpning, direkt eller indirekt, kan ta många vägar, vilket blir uppenbart om man tittar på en lista över projekt som angett att deras projekt är relevant för det globala hållbarhetsmålet om ingen fattigdom. Här finns, bland mycket annat, projekt som syftar till förbättrad hälsa hos människor och/eller deras djur, forskning om jordbrukets organisation eller om förädling av grödor för förbättrad skörd och näringsinnehåll, forskning om förvaltning av naturresurser, internationellt klimatarbete och biståndseffektivitet.

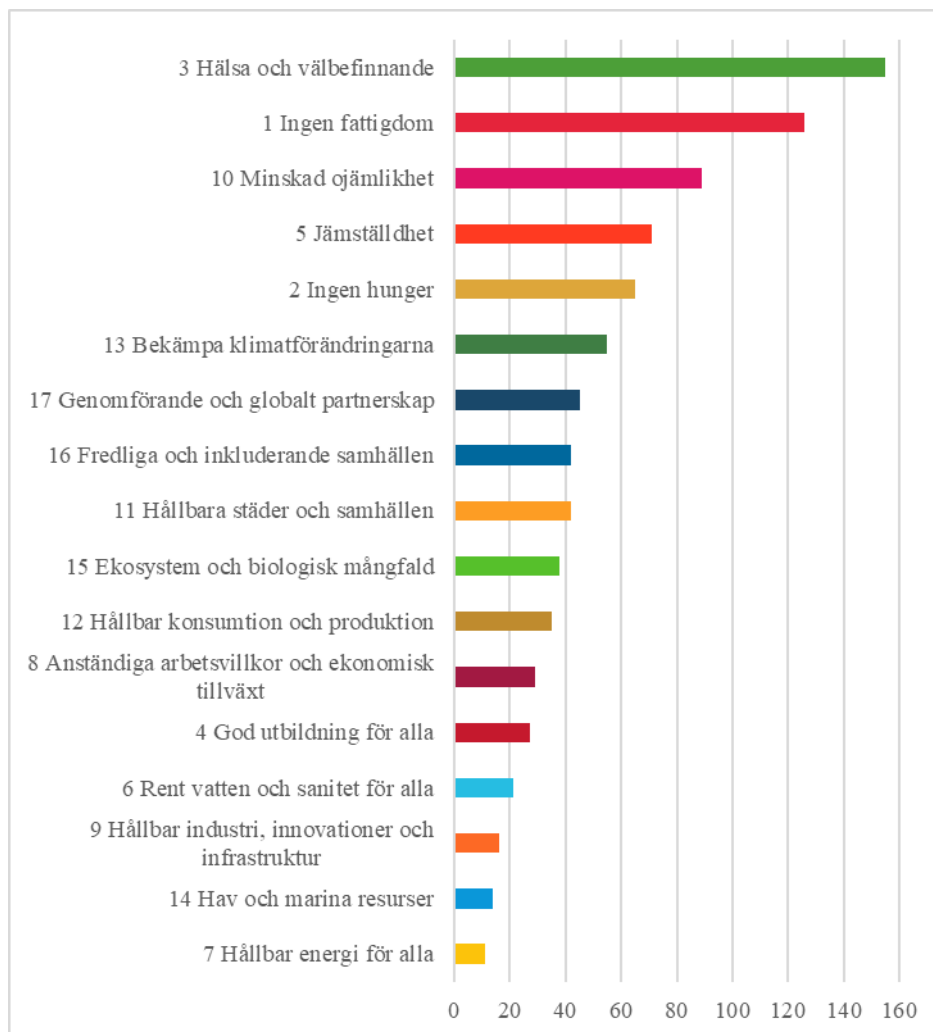
Figur 1 visar att de projekt som har finansierats genom åren täcker in alla de sju globala hållbarhetsmålen. Figuren inkluderar totalt 320 beviljade projekt inom alla bidragsformer, beviljade åren 2018–2022.¹² Varje ansökan kan ange upp till tre mål som forskningen har relevans för.

De fem mål som var vanligast att ange i ansökningarna – hälsa och välbefinnande, ingen fattigdom, minskad ojämlikhet, jämställdhet och ingen hunger – har alla en nära koppling till fattigdomsbekämpning.

---

¹² Innan 2018 angavs inte hållbarhetsmål i ansökan.

Figur 1. Forskningsresultatens relevans för de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030), beviljade ansökningar 2018–2022, alla bidragsformer.

3.2.3 Forskningens genomslag

En återkommande diskussion för kommittén för utvecklingsforskning har varit hur man kan mäta och följa upp forskningens resultat och genomslag i relation till relevanskravet.

Utmaningarna med att mäta utvecklingsforskningens genomslag och effekter är välkända och diskuteras även bland finansiärer i andra länder. I Storbritannien sammanställs regelbundet en databas med fallstudier över forskningsgenomslag. Med hjälp av denna databas har UKCDR gjort en sammanställning av vilken typ av genomslag och påverkan utvecklingsforskning kan få.¹³ UKCDR har även identifierat fyra övergripande faktorer som möjliggör eller främjar genomslag: förebyggande åtgärder för att förhindra att de som involveras i forskningen som forskningssubjekt, samarbetspartners eller personal utnyttjas eller utsätts för trakasserier; jämlika partnerskap; kapacitetsstärkande och transdisciplinarity,

¹³ Padilla Cuevas, et al. (2023).

det vill säga samverkan mellan olika discipliner liksom med aktörer utanför akademien.

I en gemensamt författad artikel av svenska och internationella projektledare för projekt i den första utlysningen med inriktningen Sustainability and resilience diskuteras utmaningar i omvandlingen av forskning om hållbarhet och resiliens till faktisk påverkan.¹⁴ Utmaningarna inkluderar svårigheter att gå från kunskapsproduktion till tillämpning av kunskap, även i fall där avnämare involveras i hela forskningsprocessen, svårigheter att skala upp eller överföra forskningsresultat till andra kontexter och svårigheter med att utvärdera ett enskilt projekts genomslag eftersom de processer som studeras i relation till hållbarhet ofta har en annan tidshorisont än ett forskningsprojekt.

Även om det är svårt att mäta genomslaget och effekterna för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling för varje enskilt projekt så finns flera angreppssätt för att skatta detta. I sin rapport om brittisk utvecklingsforskning kategoriserar UKCDR forskningens genomslag eller påverkan i fyra kategorier: konceptuell, instrumentell, lärande och utveckling, samt nätverk och sammankopplingar.¹⁵

Den främsta källan till information om forskningens genomslag är den vetenskapliga återrapporering som projektledaren skickar in när projektet avslutats. Sedan 2021 sker återrapporeringen via Prisma och möjlighet finns att rapportera och kategorisera olika typer av resultat utöver publikationer. I de vetenskapliga återrapporeringar som lämnats in åren 2021–2023 har drygt en fjärdedel av de rapporterade resultaten (av totalt 223 stycken) kategoriserats som ”Policypåverkan”. Av beskrivningarna framgår att det i många fall handlar om rådgivning till beslutsfattare och tjänstemän, antingen indirekt, via populärvetenskapliga publikationer (policy briefs), seminarier och kurser, eller direkt via inspel till policyprocesser eller deltagande i rådgivande organ och kommittéer. Bland resultaten återfinns exempel ur alla UKCDR:s fyra kategorier för genomslag och påverkan.

I en enkät med svenska utvecklingsforskare genomförd av forskarnätverket SweDev angav 70 procent att de under de senaste tolv månaderna ägnat sig åt att kommunicera resultaten av sin forskning utanför vetenskapssamhället, exempelvis med intressenter eller journalister.¹⁶

---

¹⁴ Sciani et al., 2023.

¹⁵ Padilla Cuevas, et al., 2023.

¹⁶ Strand, C., Vähämäki, J., Söderbaum, F., Bjarnegård, E., Ewald, J., Hajdu, F., Jirström, M., Lalander, R., Melber H. (2020), Development Research in Sweden – a dispersed research community under pressure, EBA Working Paper, April 2020, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA).

Genusaspekter på valrelaterat våld

I två projekt vid Uppsala universitet undersökte statsvetarna Elin Bjarnegård och Pär Zetterberg våld och hot riktat mot politiker i samband med val utifrån ett genusperspektiv.

Det första projektet visade bland annat på behovet av att studera fysiskt såväl som psykiskt våld i samband med val, och att kvinnor i högre grad utsätts för sexuellt psykologiskt våld. Studien bidrog till att utveckla forskningsfältet såväl teoretiskt som metodologiskt, vilket innebar att möjligheterna att identifiera valrelaterat våld förbättrades. Det andra projektet fokuserade på sociala mediers roll i politiska kampanjer och hur de bidrar till att reproducera politisk ojämlikhet mellan könen. Studierna genomfördes i Myanmar, Sri Lanka och Tunisien. Båda projekten skulle även ursprungligen ha gjort fallstudier i Kambodja, men det omöjliggjordes av den politiska utvecklingen i landet.

Resultaten fick stor uppmärksamhet och har publicerats i flera vetenskapliga publikationer och presenterats åtskilliga gånger hos internationella organisationer som arbetar med val och valobservation, inklusive den svenska myndigheten för fred, säkerhet och utveckling (Folke Bernadotteakademin), UN Women, amerikanska the Carter Center, International IDEA och International Foundation for Electoral Systems (IFES). På så sätt har projektens resultat fått global spridning.

Läs mer:

[Learning About Violence Against Women in Politics in Leaps and Bounds: Surprising Findings from the Maldives, IFES – The International Foundation for Electoral Systems. Webbplats: ifes.org](#)

3.2.4 DevRes-konferensen

För att bredda intresset för utvecklingsforskning bland svenska forskare, utveckla dialogen över ämnes- och lärosättesgränser samt sprida forskningsresultat och därmed öka dess policyrelevans har kommittén för utvecklingsforskning finansierat återkommande konferens: Development Research Conference (DevRes).¹⁷ Syftet med konferensen har varit att ge forskare inom utvecklingsforskning tillfälle att presentera och diskutera resultat och metodansatser inom de många discipliner utvecklingsforskning spänner över, att skapa ett tvärvetenskapligt forum, samt att erbjuda en plattform för dialog mellan forskare och relevanta myndigheter, organisationer och praktiker inom utvecklingsfrågor. Det övergripande temat för varje konferens bestäms av världlärosätet i samråd med Vetenskapsrådet.

---

¹⁷ Sida har bidragit till kostnader för resor för deltagare från globala Syd. Konferenserna 2021 och 2022 medfinansierades även av Formas.

Den första konferensen, med titeln ”Global Visions and Local Practices”, hölls i augusti 2016 på Stockholms universitet. Under 2018 stod Göteborgs universitet som värd för konferensen med rubriken ”Rethinking Development”. År 2021 (försenat på grund av pandemin) arrangerades konferensen av Umeå universitet under rubriken ”Advancing Sustainable Transformation” och 2022 genomfördes konferensen som ett samarrangemang mellan Uppsala universitet och Karolinska institutet med titeln ”Transforming Development Research for Sustainability”. Under 2024 arrangeras konferensen av Lunds universitet på temat “Reaching the Sustainable Development Goals in a polarized world”.

3.3 Karriärmöjligheter inom utvecklingsforskning

Stöd till forskare tidigt i karriären har hela tiden varit ett prioriterat område för att stärka svensk utvecklingsforskning. I 2023 års forskningsöversikt konstaterade kommittén för utvecklingsforskning att återväxten av yngre forskare inom utvecklingsforskning är svag, särskilt inom vissa områden, och att det är viktigt att undersöka vilken typ av satsningar som kan bidra positivt till att forskare tidigt i karriären kan etablera sig inom utvecklingsforskning. Genom åren har flera riktade utlysningar genomförts för att stärka yngre forskares möjligheter, och ambitionen var att fortsätta utveckla det arbetet.

År 2019 utlystes för första gången internationella postdokbidrag inom utvecklingsforskning, med krav på vistelse vid ett lärosäte eller en forskningsinstitution i ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland minst en tredjedel av tiden. Söktrycket till bidraget för internationell postdok har varit lågt under hela perioden 2019–2022 (se Bilaga 3), något som diskuterats mycket i kommittén för utvecklingsforskning. Söktrycket till bidragsformen har varit vikande även inom andra ämnesområden, vilket gett anledning att söka förklaringar som är mer generella, utöver förklaringar som är specifika för utvecklingsforskning.

Uppfattningen var samtidigt att det fanns ett behov av stöd till yngre forskare. År 2021 utlystes stöd till forskarskolor inom utvecklingsforskning. Forskarskolorna skulle vara tvärvetenskapliga och ta sin utgångspunkt i de globala hållbarhetsmålen, samt utvecklas i samverkan mellan flera svenska lärosäten och minst ett universitet i ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland. Kommittén hade planer på att regelbundet utlysa stöd till forskarskolor.

Ansökningsstatistiken (Bilaga 3) visar att yngre forskare (0–7 år efter disputation) som själva sökt projektbidrag generellt sett haft en lägre beviljandegrad än genomsnittet, med undantag för 2014, 2019 och 2021 då de var lika framgångsrika. För att ytterligare stärka yngre forskare inom utvecklingsforskning utlystes år 2022 etableringsbidrag riktat till forskare med en karriärålder på 2–7 år efter disputation. Avsikten var att det skulle bli en årlig utlysning. I utlysningarna med inriktningen Sustainability and resilience har det också funnits en ambition att stötta yngre forskare verksamma i Sverige genom ett krav på att ansökan skulle inkludera en doktorand eller en yngre forskare (0–7 år efter disputation) verksam vid ett svenskt lärosäte.

Även inom ramen för vanliga projektbidrag har möjlighet funnits att inkludera doktorander. Projektmedel har bidragit till en del av finansieringen för både svenska och utländska doktorander. Vidare hör utbildning till ett av dem mest rapporterade resultaten i slutrapporterade projekt. Det kan handla om utbildning av mastersstudenter och doktorander i såväl Sverige som i samarbetsländerna, föreläsningar och utveckling av kursplaner. Andra rapporterade utbildningsinsatser gäller utbildning i forskningsmetodik hos samarbetspartners och spridning av forskningsresultat hos relevanta aktörer. Forskningen bidrar alltså till att stärka den svenska resursbasen inom utvecklingsforskning såväl som till kapacitetsutveckling i samarbetsländerna.

Forskarskola om forskningsmetodik

En av de forskarskolor som finansierats går under titeln ”Avkolonisera forskningsmetodik”. Forskarskolan koordineras av forskare vid Uppsala universitet, SLU, Stockholms universitet, samt tre universitet i Burkina Faso, Mali och Tanzania. Inom ramen för skolan erbjuds kurser och seminarier till doktorander vid de medverkande universiteten, och i mån av plats även andra universitet.

Forskarskolan för samman antropologer, sociologer, teologer, geografer samt forskare i landsbygdsutveckling och utvecklingsstudier, med gemensamt intresse för kvalitativ forskningsmetodik inom humaniora och samhällsvetenskap. Kurserna behandlar frågeställningar om organisation och genomförande av kvalitativ forskning avseende empirisk datainsamling, fältarbets- och forskningsrelationer, etiska överväganden och transnationella tillvägagångssätt. Hösten 2022 genomfördes exempelvis en kurs med seminarier i Uppsala och gemensamt fältarbete på Gotland på temat säkerhet. Året därpå genomfördes en kurs i Dar es Salaam (Tanzania) med fältarbete i Bagamoyo-distriktet på temat religiös samexistens. Syftet är att gemensamt stärka det teoretiska, metodologiska och praktiska arbetet med att avkolonisera forskningsmetodik och att i förlängningen bygga en transnationell forskarskola ”underifrån”.

Läs mer:

[Decolonizing Research Methodologies, Forum for Africa Studies.](#)
[Webbplats: uu.se](#)

3.4 Samverkan med låginkomstländer

Samarbete med forskare och andra aktörer i de länder forskningen berör är centralt inom utvecklingsforskning, liksom diskussioner om formerna för dessa samarbeten. Det har även varit en prioriterad fråga för kommittén för utvecklingsforskning. I forskningsöversikten från 2023 betonas att jämlika samarbeten med forskare i globala Syd är viktiga såväl ur etiskt perspektiv som

för att stärka forskningens kvalitet och relevans.¹⁸ Värdet av samarbete ligger även i det ömsesidiga lärande som det möjliggör.

Samarbeten – både mellan forskare, och mellan forskare och aktörer utanför akademien – bör etableras i ett tidigt skede så att rollfördelning och förväntningar på projektresultat tydliggörs redan från början. Det innebär att alla inblandade gemensamt bidrar till formulering av frågor, datainsamling, analys och vetenskapliga publikationer på ett jämbördigt sätt. De ekonomiska resurserna bör fördelas på ett rättvist sätt mellan forskarna i de olika länderna i förhållande till deras roll i projektet och kostnaderna för respektive partner. Samtidigt har såväl kommittén som tillfrågade forskare inom fältet påpekat att jämlik samverkan är resurskrävande och tar tid, även om det också är givande och leder till ökad kvalitet, relevans och möjligt genomslag i policy och praktik.¹⁹

I en enkät till forskare som fått bidrag inom utvecklingsforskning åren 2016–2021²⁰ ställdes frågan vad som är den viktigaste rollen för medverkande forskare från låginkomst- och lägre medelinkomstländer. 77 % svarade att den viktigaste rollen var som kollegor på lika villkor och 71 % att den var att bidra i formulering av kontextbaserade forskningsfrågor.²¹ I samma enkät angav 56 % av de svarande att förbättrat samarbete mellan forskare varit ett av de viktigaste framstegen inom deras område under de senaste åren.

Även UKCDR identifierar jämlika partnerskap som en av fyra möjliggörande faktorer för utvecklingsforskningens genomslag.²² I likhet med kommittén för utvecklingsforskning betonar de behovet av samverkan genom hela forskningsprocessen, inklusive ömsesidigt deltagande och etablerade nätverk, samproduktion av kunskap och öppen vetenskap.

3.4.1 Projektsamverkan

Andelen internationella medverkande forskare i inkomna ansökningar om fria projektbidrag inom utvecklingsforskning har ökat stadigt under hela perioden 2014–2022. År 2015 var andelen knappt 40 %. 2019 införde kommittén ett krav på att den som inte inkluderat en medverkande forskare från ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland skulle motivera i ansökan varför det inte påverkar projektets kvalitet negativt. I ansökningsstatistiken syns effekten av detta då andelen internationella medverkande forskare sedan 2019 utgjort över 50 %. År 2021 var andelen internationella medverkande forskare nästan 60 %.

Samtidigt var det inte aktuellt att göra det till ett krav att inkludera en medverkande forskare från ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland. Ett skäl till detta var att ett sådant krav kan missgynna forskning i länder där den

---

¹⁸ Vetenskapsrådet, 2023, sidan 22.

¹⁹ Se även Berrío-Martínez et al. 2023, en rapport publicerad av de svenska och internationella projektledarna inom den andra utlysningen inom Sustainability and resilience om principer för jämlika internationella samarbeten.

²⁰ Se Vetenskapsrådet, 2023.

²¹ Det fanns möjlighet att ange upp till tre svarsalternativ.

²² UKCDR, 2023, sidan 31

akademiska friheten är begränsad och där samverkan kan innebära en begränsning av forskningens frihet eller utgöra en risk för lokala forskare.^{23 24}

Internationella medverkande forskare var i första hand verksamma i Östafrika; Tanzania, Etiopien, Kenya och Uganda. Även Bangladesh, Indien, Moçambique och Nepal är vanliga samarbetsländer. Totalt finns 72 olika länder angivna som samarbetsländer i de fria projektbidrag som beviljades åren 2014–2022.

Mobilbaserad strokevård från Uganda till Sverige

I två projekt finansierade av Vetenskapsrådet har Susanne Guidetti, professor vid Karolinska institutet, i nära samarbete med ugandiska kollegor undersökt hur mobiltelefoner kan fungera som ett stöd i strokepatienters rehabilitering. Forskarna har undersökt effekten av att skicka dagliga sms till personer med stroke och deras närstående innehållande patientens egna mål om att kunna klara aktiviteter i vardagen och på så sätt givit dem strategier för och påminnelse om att träna sina förmågor. I Uganda kan det vara svårt att få tillgång till rehabilitering, inte minst på landsbygden, och preliminära resultat tyder på att de som fick dagliga sms blev hjälpta av detta i sin återhämtning.

Med lärdomar från Uganda har nu forskargruppen tagit med sig kunskapen och med stöd av Forte genomfört större utvärderingsstudier för att se om de goda effekterna kan överföras till Sverige och även tillämpat kunskapen genom studier i Danmark.

Läs mer:

[Arbetsterapeuten Susanne Guidetti förbättrar livet för personer med stroke, Karolinska Institutet Nyheter. Webbplats: ki.se](#)

Eller lyssna på en podd från Karolinska Institutet:

[Medicinetarna #141: Hur förbättra livet efter stroke? Karolinska Institutet. Webbplats: ki.se](#)

3.4.2 Swedish Research Links

Nätverksbidraget Swedish Research Links har utlysts i samverkan mellan Vetenskapsrådet och Sida i olika former sedan 1999. Det införlivades i utvecklingsforskningen i samband med att den fördes över till Vetenskapsrådet 2013. Syftet har hela tiden varit att stödja etablering av samarbeten mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre

²³ Vetenskapsrådet, 2023, sidan 23.

²⁴ Ett annat skäl var att det kan finnas projekt där det inte är vetenskapligt motiverat att ha medverkande forskare, exempelvis teoretiskt inriktad forskning. Se protokoll och underlag till kommitténs möte 30 november 2018.

medelinkomstländer. Bidraget har varit uppskattat av många, men samtidigt har flera problem identifierats genom åren. Utöver ett vikande söktryck från 2017 och framåt, handlar det om oklarheter kring syftet med bidraget, hos såväl sökande som granskare, liksom ett ojämnt söktryck och ojämnt söktryck mellan ämnesområden.

Kommittén har återkommande sett över bidragsvillkor, utlysningstexter och vägledande frågor, för att förtydliga det huvudsakliga syftet med bidraget – att etablera nya samarbeten som kan leda till gemensamma ansökningar om medel för forskningsprojekt (se Bilaga 2). En återkommande återkoppling från sökande har gällt villkoret om att bidraget inte får inkludera lönemedel, något som antas ha försvårat för framförallt unga forskare att söka. Samtidigt finns många exempel på forskningssamarbeten som dragit nytta av nätverksbidragen.

Säker och tillgänglig abortvård

Inom ramen för två olika nätverksbidrag och två projektbidrag har Kristina Gemzell Danielsson, professor vid Karolinska institutet, och hennes kollegor arbetat med att utveckla säker och tillgänglig vård i samband med abort. De har utvecklat medicinsk behandling av ofullständiga aborter, ett potentiellt livshotande tillstånd och visat att behandlingen kan skötas av barnmorskor på distriktsnivå. Detta har lett till att WHO ändrat sina behandlingsrekommendationer. De har även studerat preventivmetoder i samband med abort och för kvinnor med HIV.

Forskningsresultaten kan bidra till minskad mödradödlighet och sjuklighet, dels genom bättre tillgång till säker vård efter abort, dels genom att förebygga oönskade graviditeter och därmed skador och komplikationer av osäkert utförda aborter. Detta kan i förlängningen bidra till minskat inkomstbortfall och därmed minskad fattigdom.

Karolinska institutet har under lång tid samverkat med Makerere University i Uganda, bland annat inom ramen för Sidas kapacitetsuppbyggnadsprogram. Det har lett till många och omfattande samarbeten mellan forskare vid de två universiteterna.

Läs mer:

[Säker abort räddar kvinnors liv, Karolinska Institutet. Webbplats: ki.se](#)

3.4.3 Sampublicering

Inför forskningsöversikten 2023 gjordes en kvantitativ analys av sampublicering med forskare i de tio vanligaste samarbetsländerna för projekt inom utvecklingsforskning finansierade av Vetenskapsrådet (se Bilaga 4 för data över sampubliceringar åren 2014-2023). Analysen omfattar Bangladesh, Etiopien, Indien, Kambodja, Kenya, Malawi, Moçambique, Sydafrika, Tanzania och Uganda.

Det bör påpekas att det i datan inte går att särskilja utvecklingsforskning som finansierats av Vetenskapsrådet från forskning som bekostats av andra finansörer. Antalet sampublicationer har ökat stadigt sedan 2014 för de flesta länderna. En viss nedgång sedan 2021 kan möjligtvis vara en effekt av Covid-19 som försvårade samarbete och omöjliggjorde resor till många samarbetsländer.

3.5 Tvärvetenskap

Utvecklingsforskning omfattar såväl inomdisciplinär som tvärvetenskaplig forskning. För att besvara många av de stora frågorna inom utvecklingsforskning – inte minst kopplade till hållbar utveckling – är breda angreppssätt som spänner över olika discipliner centrala. Forskning som syftar till att minska fattigdom och bidra till de globala hållbarhetsmålen behöver även inkludera frågeställningar om synergier och konflikter mellan olika mål.²⁵

Utlysningstexterna för projektbidrag inom utvecklingsforskning har de senaste åren betonat att tvärvetenskapliga projekt välkomnas. I vissa utlysningar har tvärvetenskap betonats ytterligare. Det gäller de tre utlysningarna om projektbidrag med inriktningen Sustainability and resilience, samt utlysningen om stöd till forskarskolor. Enligt ett grovt mått på tvärvetenskap som utgår från den översta nivån i de SCB-koder som forskarna anger i sina ansökningar, det vill säga om en ansökan omfattar två eller fler olika forskningsämnen, har drygt 29 % av ansökningarna inom utvecklingsforskning varit tvärvetenskapliga åren 2014–2022. Detta kan jämföras med Vetenskapsrådets utlysningar generellt, där knappt 20 % av ansökningarna var tvärvetenskapliga under åren 2014–2018.

Kommittén för utvecklingsforskning har arbetat kontinuerligt för att tvärvetenskapliga ansökningar inte ska missgynnas i bedömningsprocessen. Man har rekryterat granskare med tvärvetenskaplig kompetens och tvärvetenskapliga ansökningar har vid behov granskats av externa granskare. En analys av beviljandegrader för tvärvetenskapliga respektive områdeshomogena ansökningar om projektbidrag åren 2014–2022 visar att tvärvetenskapliga ansökningar haft en något högre beviljandegrad under perioden; 18 % jämfört med 16 % för inomvetenskapliga ansökningar. Detta kan jämföras med Vetenskapsrådet generellt, där förhållandet är det omvända; 17 % beviljandegrad för tvärvetenskapliga ansökningar och 19,5 % beviljandegrad för inomvetenskapliga ansökningar.

Tvärvetenskap i samverkan

Lokal förankring och att involvera inte bara flera vetenskapliga discipliner, utan även lokala aktörer, har varit centralt i två tvärvetenskapliga projekt inom miljörelaterad utvecklingsforskning.

²⁵ Vetenskapsrådet (2023), sidan 22.

Lokalt förankrad klimatanpassning

Informella bosättningar hyser en växande andel av befolkningen i storstäder i globala Syd. Bosättningarnas placering gör dem i många fall utsatta för översvämningar och toppstyrda åtgärdsprogram har haft begränsad framgång.

Anna Tompsett, Stockholms universitet, och hennes kollegor har undersökt anpassningsåtgärder som kombinerar tekniska lösningar med bättre beredskap för att förebygga och hantera översvämningar i en kåkstad i Nairobi, Kenya. Åtgärderna utformades i samarbete med lokalinvånarna och det lokala styret. Syftet var att utveckla metoder för att involvera lokalinvånare och därmed uppnå större acceptans för åtgärderna.

Synergier mellan kol, biologisk mångfald och försörjning i lokalt förankrad skogsskötsel

Tillsammans med kollegor från Indien, Nepal och USA har Harry Fischer, SLU, undersökt hur skogsrestaurering kan bidra till kolinlagring, att bevara biologisk mångfald och att förbättra välbefinnandet för människor som är beroende av skogen för sin försörjning. Projektet kombinerar samhällsvetenskapliga metoder med ekologiska bedömningar och satellitbaserad fjärranalys. I studien involveras även tjänstemän från den indiska skogsförvaltningen.

I en analys av data från ett stort antal länder i Afrika, Asien och Latinamerika, publicerad i tidskriften Nature Climate Change, har man identifierat framgångsfaktorer för att lyckas. De fann att i de fall där lokalbefolkningen har formell kontroll och väsentligt inflytande finns fler träd, större biologisk mångfald och större möjligheter till försörjning.

Läs mer:

[Lokalt inflytande kan gynna tropiska skogar. Webbplats: forskning.se](#)

[Community tropical forest management linked to social & environmental benefits: Study. Webbplats: mongabay.com](#)

3.6 Slutsatser – utvecklingsforskning på Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet ska, enligt sin instruktion främja forskningens kvalitet och förnyelse och ge stöd till forskning av högsta vetenskapliga kvalitet. Arbetet med utvecklingsforskning vid Vetenskapsrådet har följt samma processer och rutiner som övrig finansiering och som vid generella uppföljningar visar på goda resultat.

Utvecklingsforskning ska, förutom att hålla högsta vetenskapliga kvalitet, vara av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. I

ansökningarna skulle de sökande forskarna själva beskriva och motivera relevansen, samt i möjligaste mån ska redogöra för den tänka vägen för att bidra till forskningens genomslag. Relevansen bedömdes sedan i samband med beredningen av ansökningarna. Även om det är svårt att mäta genomslaget och effekterna i fråga om fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling så råder det ingen tvekan om att svenska forskare, helt eller delvis finansierade av Vetenskapsrådets medel för utvecklingsforskning, har bidragit med viktiga kunskaper inom en mängd fält. Dessa kunskaper är ofta av stor nytta även för Sverige och medel- och höginkomstländer. De projekt som lyfts i texten är bara några exempel på detta.

Kommittén har arbetat för att bidra till möjligheten att göra karriär inom utvecklingsforskning och att främja forskningsområdets förnyelse. Det har handlat om finansiering av unga forskare inom ordinarie utlysningar, riktade utlysningar till unga forskare (internationella postdokbidrag och etableringsbidrag) och forskarskolor. Söktrycket var stort till utlysningen om etableringsbidrag vilket tyder på att det finns en efterfrågan på stöd till forskare tidigt i karriären. Däremot har söktrycket till utlysningen av internationell postdok varit svagare, en utveckling som gäller även andra områden och som kan ha flera orsaker. Viktigt att notera är att unga forskare även har sökt medel inom utlysningarna av projektbidrag och nätverksbidrag.

Samarbete med forskare och andra aktörer i de länder forskningen berör är centralt inom utvecklingsforskning. Det är en fråga om såväl vetenskaplig kvalitet som etik och forskningens relevans. Därför har bedömningen av forskargruppernas sammansättning varit en viktig del av bedömningen av projektens genomförbarhet, tillsammans med sökandes meriter.

De svenska forskarna med projektbidrag har i hög utsträckning samarbetat med forskare i låginkomst- och lägre medelinkomstländer. Även nätverksbidraget Swedish Research Links har varit en viktig komponent i att främja samarbeten. Bland de vanligaste samarbetsländerna återfinns flera som är eller varit del av Sidas kapacitetsuppbyggnadsprogram, och med vilka det finns en lång tradition av samarbete vid svenska universitet. Svensk utvecklingsforskning är i hög grad internationell och bidrar till såväl internationalisering av svenska lärosäten som till att stärka svenska forskares roll på den internationella arenan.

Möjligheterna till samarbete på jämlika villkor har påverkats av begränsningar i projektbudget och projekttid. Därför har ett återkommande önskemål från såväl forskare som kommittén för utvecklingsforskning varit att öka möjligheterna att finansiera större och längre projekt. Modellen med större projekt har framgångsrikt prövats i de tre utlysningarna med inriktningen Sustainability and resilience som Vetenskapsrådet gjort i samarbete med Formas, Sida och Forte.

Utlysningarna med inriktningen Sustainability and resilience betonade även tvärvetenskapliga perspektiv; de frågeställningar och problem som hanteras inom utvecklingsforskning kräver i hög utsträckning tvärvetenskapliga ansatser. Kommittén har genom åren arbetat för att tvärvetenskaplig forskning ska kunna konkurrera på samma villkor som inomvetenskaplig forskning i beredningen av ansökningar.

4 Framtiden för utvecklingsforskning

Avvecklingen av uppdraget till Vetenskapsrådet att med biståndsmedel stödja svensk utvecklingsforskning har gett anledning att reflektera över arbetet med utvecklingsforskning som bedrivits vid Vetenskapsrådet sedan 2013. Det är också en anledning att blicka framåt, och överväga vägar framåt för forskning om och med globala Syd kopplad till fattigdomsfrågor och andra globala hållbarhetsutmaningar.

Finansieringen av utvecklingsforskning som ett specifikt forskningsområde har fyllt en viktig funktion för att bibehålla och stärka det kompetensområde som fältet kan betraktas som, och för att forskningen skall kunna adressera de globala utmaningarna vi står inför. Tvärvetenskaplig forskning har varit en viktig del av utvecklingsforskningen och just möjligheten att möta dessa utmaningar. Dessutom har forskarna, i samverkan mellan projekt finansierade av Vetenskapsrådets utvecklingsforskning och Sidas kapacitetsuppbyggnadsprogram, byggt upp en stor kompetensbas inom forskning i samverkan med, och av relevans för, låginkomstländer och för hållbar global utveckling. Programmen har även bidragit till internationaliseringen av svensk forskning och utbildning vilket är en förutsättning för Sveriges medverkan i internationella organ och inom internationell forskning. Kontinuitet och långsiktighet har varit centralt för att bevara de internationella kontaktnäten, den svenska expertisen och den renommé som Sverige åtnjuter inom fältet.

Att finna mekanismer för att bibehålla och utveckla dessa forskningssamarbeten framgent är av stor vikt för att kunna fortsätta göra relevant och högkvalitativ forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. En fortsatt beredning och finansiering av svensk utvecklingsforskning är en god förutsättning för detta, oberoende av finansieringskälla och huvudman. När SweDev, ett svenskt nätverk för utvecklingsforskare, genomförde en enkätundersökning i början av 2024 var det tydligt att många forskare redan ändrat inriktning, eller överväger att ändra inriktning för sin forskning.²⁶

Många av de forskare som idag är etablerade inom utvecklingsforskning fick redan som studenter möjlighet att genomföra fältarbeten i låginkomstländer och har på så sätt byggt upp lång erfarenhet som i sin tur förs vidare till nya generationer av studenter och utvecklingsforskare. När finansieringsmöjligheterna för utvecklingsforskning blir osäkra riskerar det att leda till ett kompetenstapp eller ett glapp som kan ta lång tid att överbrygga om man bestämmer sig för att åter satsa på utvecklingsforskning. Det är angeläget att säkra återväxten av unga forskare och experter med kontextuell kunskap och

---

²⁶ SweDev, 2024.

ämnesexpertis inom de områden utvecklingsforskning stöttat för att Sverige även framgent ska ha en stark röst på den internationella arenan.

En del utvecklingsforskning eller annan utvecklingsrelevant forskning har goda möjligheter att få finansiering även inom Vetenskapsrådets övriga utlysningar. Det gäller framför allt utlysningarna inom humaniora och samhällsvetenskap och inom medicin och hälsa, där projekt av relevans för utvecklingsforskning regelbundet beviljats finansiering. Samtidigt kan viss typ av forskning om globala utmaningar vara av en sådan karaktär eller kräva en särskild typ av kompetenser att den inte alltid ryms inom de ordinarie utlysningarna vid Vetenskapsrådet och de ämnesindelade beredningsgrupperna.

Bedömning av vad som är forskningsfronten, eller nyskapande och originella frågeställningar inom fältet utvecklingsforskning eller i relation till globala utmaningar och hållbarhetsmål, kräver specifik kompetens. Ledamöterna i beredningsgrupperna inom utvecklingsforskning har utöver hög vetenskaplig kompetens, genom sin långa erfarenhet av forskning i globala Syd, bidragit med särskild kompetens för att bedöma denna typ av projekt. Det kan handla om projektgruppernas meriter i relation till det beskrivna projektet, projektens genomförbarhet, kopplingen till kapacitetsutveckling och akademiskt ledarskap, de specifika forskningsetiska frågeställningar som forskning i globala Syd ger upphov till samt forskningens relevans och potential för genomslag.

I sitt inspel till arbetet med regeringens forsknings- och innovationsproposition 2024 betonar Vetenskapsrådet att det är forskning av högsta vetenskapliga kvalitet med potential att driva den vetenskapliga utvecklingen framåt som kan bidra till att hantera komplexa globala samhällsutmaningar. Globala utmaningar som de som är kopplade till fattigdom och ojämlikhet, klimat och miljö, innovation och ekonomisk tillväxt eller fred och säkerhet kräver globala lösningar. Sådan forskning behöver inte nödvändigtvis bekostas av biståndet, och därmed styrs av de geografiska och tematiska begränsningar och prioriteringar som följer av det. Men den forskning som ryms inom paraplyet utvecklingsforskning är högst relevant, och det krävs en stark kunskapsbas inom området för att samhället ska kunna möta kända och okända utmaningar.

Covid-19-pandemin blottade samhällets sårbarhet, men visade också vår förmåga att lösa stora samhällsutmaningar genom samarbete såväl mellan discipliner och sektorer som mellan länder. En helt avgörande förutsättning var att det fanns en god bas av kunskap, kompetens och erfarenhet att bygga vidare på både inom Sverige och internationellt. Att forskare även har upparbetade internationella nätverk och samarbeten är helt nödvändigt; något vi även såg 2023, då Sverige behövde hantera ett utbrott av den afrikanska svinpesten. Den kompetens svenska forskare förvärvat i samarbete med forskare i Östafrika var central för förmågan att hantera sjukdomsutbrottet.

Om Sverige ska vara en del av det internationella arbetet med att möta olika globala utmaningar, vare sig de handlar om hälsa, miljö eller samhällsliga utmaningar, behövs en stabil finansiering både för grundforskning och mer tillämpad forskning som kan bidra till att möta dem. På så sätt kan man bygga upp en bred kompetensbas med ett internationellt perspektiv och grundad i internationella nätverk, som bidrar till utbildning såväl som till att flytta forskningsfronten framåt.

Referenser

- Berrío-Martínez, J., Lindkvist, E., Daw, T. M., Drury O'Neill, E., Mancilla Garcia, M., Wetterstrand, H., Karlsson, O., Rietz Liljedahl, E., Teutschbein, C., & Wessels, J. (2023). Fair, equitable and productive international collaborative research: experiences from 13 research projects. Zenodo.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10254516>
- Brodén Gyberg, V. (2016) Utvecklingens forskningspolitik: Sveriges forskningsbiståndspolitik 1973-2008, Det forskningspolitiska laboratoriet, pp. 101–127
- Fellesson, M. och Hårsmar, M. (2013) Review of Sida's Programme for Development Research. Sida Decentralised Evaluation 2013:46, Sida.
- Nilsson, D. och Sörlin, S. (2017) Research and aid revisited – A historically grounded analysis of future prospects and policy options. EBA 2017:07. Tillgänglig på www.eba.se
- Padilla Cuevas, A., Chadwick El-Ali, A. och Heintz, M. (2023) The landscape of UK development research impact: An analysis of REF2021 impact case studies. UK Collaborative on Development Research (UKCDR).
<https://ukcdr.org.uk/publication/the-landscape-of-development-research-impact-an-analysis-of-ref2021-impact-case-studies/>
- Regeringens proposition 2012/13:30, Forskning och innovation.
- Vetenskapsrådet (2015) The future of Swedish research! Overview 2014. Development research.
- Sciani et al. (2023) Pathways from research to sustainable development: Insights from ten research projects in sustainability and resilience. *Ambio* 53(3).
- Strand, C., Vähämäki, J., Söderbaum, F., Bjarnegård, E., Ewald, J., Hajdu, F., Jirstrom, M., Lalander, R., Melber H. (2020), Development Research in Sweden – a dispersed research community under pressure, EBA Working Paper, April 2020, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA).
- SweDev (2024). Development research in Sweden today. Survey report. Updated 23 April 2024. <https://www.swedev.dev/report-the-consequences-of-development-research-cuts/>
- Utbildningsdepartementet (2009). Förordning (2009:975) med instruktion för Vetenskapsrådet.
- Vetenskapsrådet (2019) Forskningsöversikt 2019 – Utvecklingsforskning.

Vetenskapsrådet (2023) Forskningsöversikt 2023 – utvecklingsforskning.

Vetenskapsrådet (2023). Forskningskvalitet och internationell konkurrenskraft.

Vetenskapsrådets inspel till forsknings- och innovationspropositionen.

Bilagor

Bilaga 1. Ledamöter i kommittén för utvecklingsforskning

2013–2016

- Anders Hagfeldt (ordförande), EPFL, Schweiz
- Mari Albihn, Sida
- Arne Bigsten, Göteborgs universitet
- Peter Friberg, Göteborgs universitet
- Margaret Gill, University of Aberdeen, Storbritannien
- Heide Hackman, International Social Science Council, Frankrike
- Caroline Moser, University of Manchester, Storbritannien
- Göran Tomson, Karolinska institutet
- Stein Tønnesen, Uppsala universitet och PRIO, Norge

2016–2019

- Anders Hagfeldt (ordförande), EPFL, Schweiz
- Anna Godhe, Göteborgs universitet
- Stein Tønnesen, PRIO, Norge
- Peter Friberg, Göteborgs universitet
- Eleni Aklillu, Karolinska institutet
- Liv Tønnesen, Chr. Michelsen Institute, Norge
- Andreas Mårtensson, Uppsala universitet
- Berit Brokking Balfors, KTH
- AnnaMaria Oltorp, Sida

2019–2021

- Ingrid Öborn (ordförande), SLU
- Eleni Aklillu, Karolinska institutet
- Ola Olsson, Göteborgs universitet
- Tomas Sundnes Drønen, VID vetenskapliga högskola, Norge
- Anna-Karin Hurtig, Umeå universitet
- Bengt-Erik Melander, Chalmers
- Sofia Thorsson, Göteborgs universitet
- Anders Tegnell, Folkhälsomyndigheten
- AnnaMaria Oltorp/Kerstin Jonsson Cissé, Sida

2021–2023

- Ingrid Öborn (ordförande), SLU
- Tomas Sundnes Drønen, VID vetenskapliga högskola, Norge
- Anna-Karin Hurtig, Umeå universitet
- Anders Tegnell, Folkhälsomyndigheten
- Stefan Swartling Peterson, Karolinska institutet
- Ninna Nyberg Sørensen, DIIS, Danmark
- Maja Schlüter, Stockholms universitet
- Raine Isaksson, Uppsala universitet
- Kerstin Jonsson Cissé, Sida

Bilaga 2. Bidragsformer och villkor

Projektbidrag

Söks av	Enskild forskare.
Medverkande forskare	Upp till 6 andra forskare.
Bidragstid	<p>2014–2018: 1–4 år men möjlighet att bevilja ett begränsat antal fyraåriga bidrag.</p> <p>2019–2021: 1–3 år.</p> <p>2022: 1–4 år, men samma maximala totalbelopp (4,5 Mkr) för tre- och fyraåriga projekt.</p>
Bidragsbelopp	<p>2014–2015: Min. 300 000 kronor per år.</p> <p>2016: Min. 300 000 kronor per år, max 2 000 000 kronor per år.</p> <p>2017: Min. 400 000 kronor per år, max 2 000 000 kronor per år.</p> <p>2018–2022: Min. 400 000 kronor per år, max 1 500 000 kronor per år, maximalt totalbelopp 4 500 000 kronor.</p>
Övriga villkor	<p>2019–2022: Krav på att motivera om projektet inte inkluderar en medverkande forskare från ett låg- eller lägre medelinkomstland.</p>
Relevans	<p>2014: Beskriv relevansen för ditt projekt under nedanstående rubriker:</p> <p>1. Generell relevans för utlysningens mål: Beskriv kortfattat hur projektet i enlighet med utlysningens mål bidrar till ny kunskap med syfte att; skapa förutsättningar för fattiga människor i låg- och medelinkomstländer att förbättra sina levnadsvillkor och/eller främja rättvis och hållbar utveckling i låg- och medelinkomstländer (för en beskrivning, se sidan 6 i ”Globala utmaningar – vårt ansvar, Skrivelse om Sveriges politik för global utveckling”)</p> <p>2. Relevans ur ett jämställdhetsperspektiv: Beskriv kortfattat hur jämställdhetsaspekter har tagits hänsyn till i projektet, det vill säga projektets relevans och effekter för kvinnor och män/flickor och pojkar, i enlighet med regeringens policy ”På lika villkor”.</p>

3. Relevans för miljö- och klimatfrågor:

Beskriv kortfattat hur miljö- och klimataspekter har tagits hänsyn till i projektets forskningsfrågor samt utförande i relation till regeringens ”Policy för Miljö- och klimatfrågor”.

2015:

Forskningsprojekt inom utvecklingsforskning ska vara av relevans för fattigdomsbekämpning och en rättvis och hållbar utveckling i låginkomstländer. I

relevansbeskrivningen ska du först redogöra för:

- Generell relevans för utlysningens mål. Beskriv hur projektet bidrar till ny kunskap med syfte att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Därefter redogör du kortfattat för projektets relevans i relation till:

- Demokrati och mänskliga rättigheter.
- Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.
- Miljö- och klimatfrågor.

2016–2019:

Forskningsprojekt inom utvecklingsforskning ska vara av relevans för fattigdomsbekämpning och en rättvis och hållbar utveckling i låginkomstländer. I

relevansbeskrivningen ska du redogöra för hur projektet bidrar till ny kunskap med syfte att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

2020:

Forskningsprojekt inom utvecklingsforskning ska vara av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och en hållbar utveckling i låginkomstländer. I relevansbeskrivningen ska du redogöra för hur projektet bidrar till ny kunskap som har potential att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck, bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar och miljöutmaningar eller främja en jämlik och hållbar utveckling i låginkomstländer.

2021:

Forskningsprojekt inom utvecklingsforskning skall vara av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer. Redogör för hur projektet bidrar till ny kunskap som har potential att bidra till bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck, och/eller främja hållbar utveckling i låginkomstländer och låginkomstregioner, samt hur kunskapen bidrar till detta. Det sistnämnda kan formuleras som möjliga ”pathways-to-impact” för din forskning.

2022:

Bedömning av relevans på sjugradig betygsskala. Forskningsprojekt inom utvecklingsforskning skall vara av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer. Redogör därför tydligt hur forskningsprojektet utgår från frågeställningar relaterade till fattigdom/fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling, och hur fattigdoms- och andra hållbarhetsutmaningar beror av varandra; varför och hur forskningen är särskilt relevant för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer och för människor i fattigdom. Redogör för hur projektet kan bidra till ny kunskap som har potential att bidra till bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck och främja hållbar utveckling specifikt i låginkomstländer och låginkomstregioner, samt hur kunskapen bidrar till detta. Presentera och formulera det sistnämnda som möjliga "pathways-to-impact" för din forskning. Redogör också för om problemställningarna är relevanta för andra låginkomstländer än det/de som ingår i studien.

Nätverksbidrag – Swedish Research Links

Söks av	Enskild forskare.
Medverkande forskare	Minst en och upp till 6 forskare. Minst en av dessa ska vara en internationell projektledare verksam i ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland.
Bidragstid	2014–2017: 1–3 år. 2018–2022: 1–2 år.
Bidragsbelopp	Max 400 000 kronor per år.
Relevans	Se projektbidrag.
Syfte	2014–2017: Bidraget syftar till att stödja utveckling av långsiktiga forskningssamarbeten mellan svenska forskare och forskare från låginkomstländer och lägre medelinkomstländer. 2018–2019: Bidraget syftar till att etablera ett nätverk kring en specificerad forskningsidé, med ett gemensamt forskningsprojekt som mål. I vissa fall kan stöd också ges

till att bygga upp ett nätverk kring ett existerande forskningsprojekt.

Nätverksbidragen ska i första hand leda till gemensamma ansökningar om forskningsmedel från finansiärer nationellt och internationellt. Ansökan om nätverksbidraget ska vara gemensamt utvecklad av samarbetsparterna och vara tydligt baserad på ömsesidig nytta och likvärdigt samarbete.

2020–2022:

Nätverksbidragen ska i första hand leda till gemensamma ansökningar om forskningsmedel från nationella och internationella finansiärer. Ansökan om nätverksbidrag ska vara gemensamt utvecklad av samarbetsparterna och vara tydligt baserad på ömsesidig nytta och likvärdigt samarbete.

Nätverksbidraget avser i första hand nya samarbeten.

Existerande nätverk kan dock söka med nya forskningsidéer. Om nätverket inte syftar till att utveckla nya forskningsprojekt utan till att bygga nätverk kring existerande forskning, måste de starka grunderna för att detta är av stor vetenskaplig betydelse framgå i ansökan.

Internationell postdok

Söks av	Enskild forskare som avlagt doktorsexamen för högst 2 år sedan.
Medverkande forskare	Inga.
Bidragstid	18–36 månader.
Bidragsbelopp	2019–2020: 1 050 000 kronor per år. 2021–2022: 1 150 000 kronor per år. Ytterligare 50 000 kronor per år kan sökas för en eller flera medföljande familjemedlemmar.
Relevans	Se projektbidrag.
Mobilitet	För bidraget gäller att minst två tredjedelar av bidragstiden ska tillbringas utomlands varav minst en tredjedel av bidragstiden i ett låg- eller lägre medelinkomstland.

Etableringsbidrag

Söks av	Enskild forskare som avlagt doktorsexamen för mer än 2 och upp till 7 år sedan.
Medverkande forskare	Inga.
Bidragstid	4 år.
Bidragsbelopp	Min. 400 000 kronor per år, max 1 200 000 kronor per år.
Relevans	Se projektbidrag.
Övriga villkor	Sökanden ska samarbeta, på ömsesidigt gynnsamma villkor, med en eller flera partners i minst utvecklade länder eller lägre medelinkomstländer. Samarbetet ska bekräftas i ett stödbrev.

Forskarskolor

Söks av	Organisation.
Medverkande forskare	Minst två ytterligare svenska lärosäten (med examenstillstånd för utbildning på forskarnivå) ska ingå i ansökan, samt minst 1 lärosäte från ett låginkomst- eller lägre medelinkomstland.
Bidragstid	3–4 år.
Bidragsbelopp	Max 2 000 000 kronor per år.
Relevans	Relevans och genomslag (impact) Redogör för på vilket sätt forskarskolans inriktning är av särskild relevans för fattigdomsbekämpning och en hållbar utveckling i låginkomstländer och hur forskarskolan främjar utvecklingen av forskning med potential att bidra till bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck, och/eller främjar hållbar utveckling i låginkomstländer.

Övriga villkor	Bidrag kan sökas för att finansiera kostnader relaterade till forskarskolan, till exempel samordning och kurser. Lön till forskarskoleledare/director of studies kan täckas upp till 30 % av heltidstjänst. Lön till administration kan täckas upp till 40 % av heltidstjänst. Doktorandlöner kan inte finansieras inom forskarskolans budget.
----------------	--

Projektbidrag Sustainability and resilience

Söks av	Enskild forskare.
---------	-------------------

Medverkande forskare	Minst 1 och upp till 6 forskare. Minst en medverkande forskare ska vara verksam vid ett lärosäte eller motsvarande i ett minst utvecklat land eller ett lägre medelinkomstland.
----------------------	---

Bidragstid	1–3 år.
------------	---------

Bidragsbelopp	2016: Min. 300 000 kronor per år, max. 2 000 000 kronor per år. 2018 och 2023: Min. 400 000 kronor per år, max 2 000 000 kronor per år.
---------------	--

Övriga villkor	Ansökan måste omfatta antingen en yngre forskare (högst 7 år efter doktorsexamen) verksam vid en svensk medelsförvaltare, eller sökt finansiering för en antagen eller tänkt doktorand eller postdok vid en svensk medelsförvaltare.
----------------	--

Bilaga 3. Utlysningssstatistik

Projektbidrag 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal ansökningar	259	185	232	227	180	205	213	195	175
Beviljandegrad (%)	17	20	13	15	17	15	17	19	19
Beviljandegrad kvinnor (%)	22	23	13	17	18	15	15	23	21
Beviljandegrad män (%)	14	18	14	13	17	14	19	16	18
Beviljandegrad unga forskare (0–7 år) (%)	18	14	9	8	11	14	13	18	10
Totalt beviljat belopp i miljoner kr	155	125	115	136	134	127	160	166	149

Nätverksbidrag – Swedish Research Links 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal ansökningar	97	125	86	80	69	62	55	53	33
Beviljandegrad (%)	48	22	31	21	32	31	42	40	45
Beviljandegrad kvinnor (%)	45	27	48	31	35	52	59	50	73
Beviljandegrad män (%)	50	18	22	16	30	16	30	35	32
Beviljandegrad unga forskare (0–7 år) (%)	45	15	47	27	33	50	50	70	75
Totalt beviljat belopp i miljoner kr	34	30	29	19	17	15	16	16	12

Internationell postdok 2019–2022

	2019	2020	2021	2022
Antal ansökningar	14	6	6	5
Beviljandegrad (%)	36	50	33	40
Beviljandegrad kvinnor (%)	33	-	67	100
Beviljandegrad män (%)	38	50	0	25
Totalt beviljat belopp i miljoner kr	16	9	7	7

Projektbidrag Sustainability and resilience

	2016	2018	2023 ²⁷
Antal ansökningar	106	83	84
Beviljandegrad (%)	9	18	10
Beviljandegrad kvinnor (%)	13	22	20
Beviljandegrad män (%)	8	15	6
Beviljandegrad unga forskare (0–7 år) (%)			4
Totalt beviljat belopp i miljoner kr	54	77	44

Forskarskolor

	2021
Antal ansökningar	10
Beviljandegrad (%)	30
Totalt beviljat belopp, kronor	19 463 997

²⁷ Vetenskapsrådets andel av 2023 års utlysning finansierades inte av anslaget från UD, utan från Vetenskapsrådets ordinarie anslag.

Etableringsbidrag

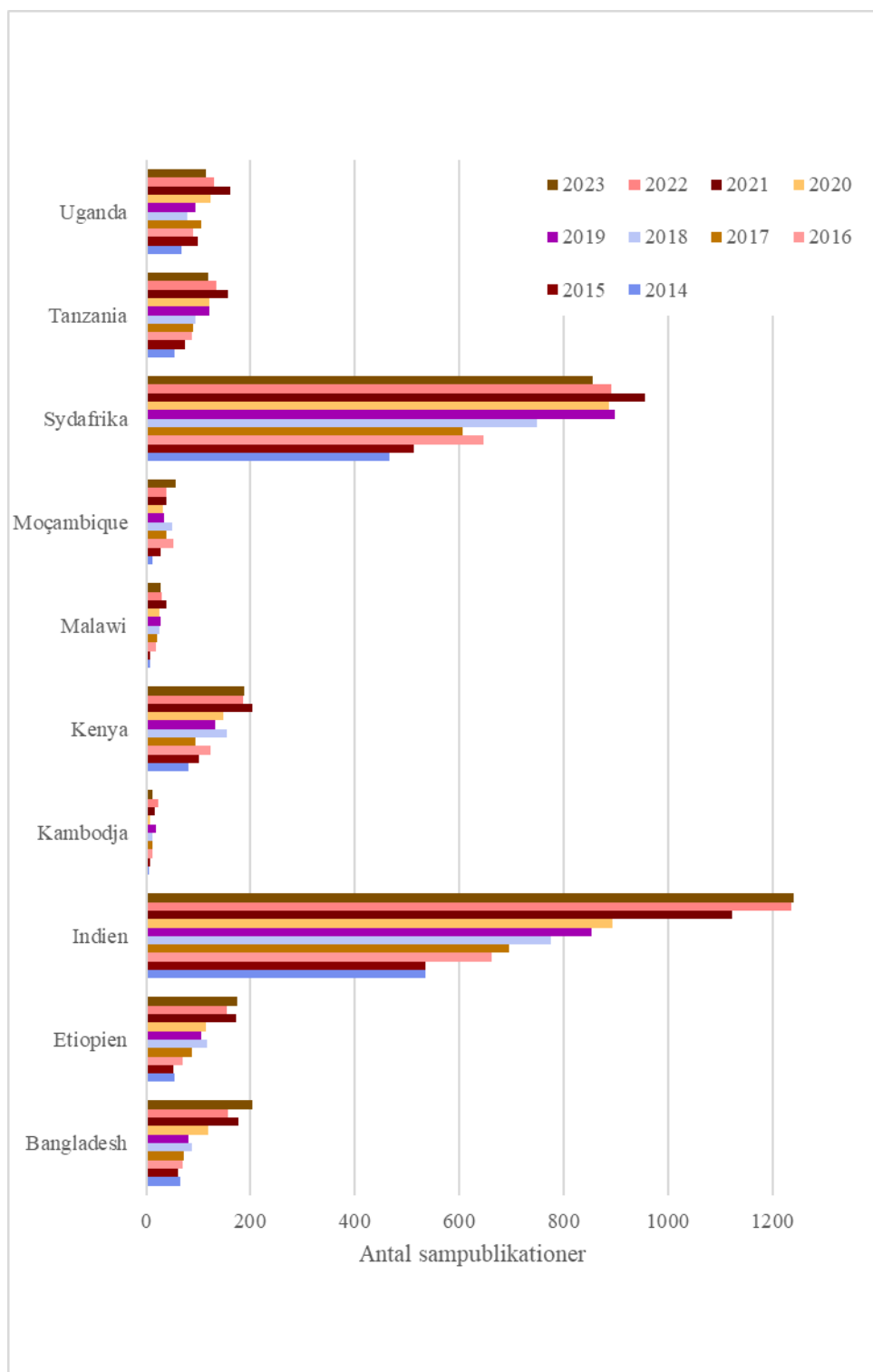

	2022
Antal ansökningar	28
Beviljandegrad (%)	32
Beviljandegrad kvinnor (%)	43
Beviljandegrad män (%)	21
Totalt beviljat belopp, kronor	41 358 000

Bilaga 4. Sampublicering med samarbetsländer

Antal sampublicationer mellan forskare i Sverige och de vanligaste samarbetsländerna inom utvecklingsforskning 2014–2023

Bilaga 5. Exempelprojekt

Växt- och genetisk förädling av värmetåliga grödor

Deployment of Molecular Durum Breeding to the Senegal Basin: Capacity Building to Face Global Warming (2013-06500, projektbidrag). Projektledare: Rodomiro Ortiz Ríos.

Genomic prediction to deliver heat tolerant wheat to the Senegal River basin (2017-05522, projektbidrag). Projektledare: Rodomiro Ortiz Ríos.

Delivering heat tolerant alleles to raise farm income along the Senegal River (2021-04956, projektbidrag). Projektledare: Rodomiro Ortiz Ríos.

Durum wheat genetic resources can help mitigate negative impact of climate change in Ethiopia, and beyond, through developing its climate-resilient cultivars. (2020-05427, projektbidrag). Projektledare: Mulatu Geleta Dida.

Promoting Dekoko (*Pisum sativum* ssp. *abyssinicum*) to enhance its contribution to food security in Ethiopia (2018-04988, projektbidrag). Projektledare: Mulatu Geleta Dida.

Improving the oilseed crop noug (*Guizotia abyssinica*) through the utilization of its genetic resources in Ethiopia (2014-03517, projektbidrag). Projektledare: Mulatu Geleta Dida.

Genusaspekter av valrelaterat våld

Gender aspects of electoral violence: Surveying political candidates in Myanmar and Cambodia (2015-03488, projektbidrag). Projektledare: Elin Bjarnegård.

Gender and social media in contentious elections: the case of Cambodia (2017-05640, projektbidrag). Projektledare: Pär Zetterberg.

Forskarskola om forskningsmetodik

Avkolonisera forskningsmetodik: En forskarskola till stöd för empirisk datainsamling, fältarbetsrelationer, etiska utmaningar och transnationella ansatser. (2021-05074, forskarskola). Projektledare: Sten Hagberg.

Mobilbaserad strokevård från Uganda till Sverige

Participation in daily activities in everyday life after stroke – Developing and evaluating a model for a mobile phone supported and client-centred rehabilitation intervention in Uganda. (2014-02863, projektbidrag). Projektledare Susanne Guidetti.

Participation in everyday life – A randomized controlled trial of mobile phone-supported and family-centred rehabilitation after stroke in Uganda. (2019-03683, projektbidrag). Projektledare Susanne Guidetti.

Säker och tillgänglig abortvård

Treatment of incomplete second trimester abortion with misoprostol versus manual vacuum aspiration (MVA) – a randomised controlled non-inferiority trial at district level in Uganda (2015-03112, projektbidrag). Projektledare: Kristina Gemzell Danielsson.

Increasing access to safe and effective treatment of incomplete abortion in a primary health care setting at district level in Uganda. (2015-05904, nätverksbidrag) Projektledare: Kristina Gemzell Danielsson. Internationell projektledare: Josaphat Byamugiush.

Bringing evidence into practice to increase provision of comprehensive abortion care. (2018-04519, nätverksbidrag) Projektledare: Kristina Gemzell Danielsson. Internationell projektledare: Josaphat Byamugiush, Othman Kakaire.

Early versus delayed insertion of intrauterine contraception after medical treatment for post abortion care. A randomized controlled trial in Uganda. (2019-04256, projektbidrag) Projektledare: Kristina Gemzell Danielsson.

Tvärvetenskap i samverkan

Flood Resilience in Slums: Community-Responsive Adaptation in Kibera, Nairobi. (2016-06334, projektbidrag Sustainability and resilience). Projektledare: Anna Tompsett. Internationell projektledare: Luke Olang.

Building synergies between biodiversity, carbon sequestration, and rural prosperity through community forest governance (2022-04581, projektbidrag) Projektledare: Harry Fischer.